

Kmetijski ukrepi Strateškega načrta SKP v PUN 2023-2028

Nino Kirbiš

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Gornja Radgona, 28.8.2023

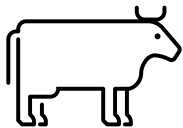
Kmetijstvo in Natura 2000 v Sloveniji

Okrog 20 % območij Nature 2000 je na kmetijskih zemljiščih

Približno 12 % vseh kmetijskih gospodarstev kmetuje na območjih Nature 2000

Povprečna kmetija v območjih Nature 2000 ima v uporabi 5,89 ha kmetijskih zemljišč in skoraj 7 glav živine

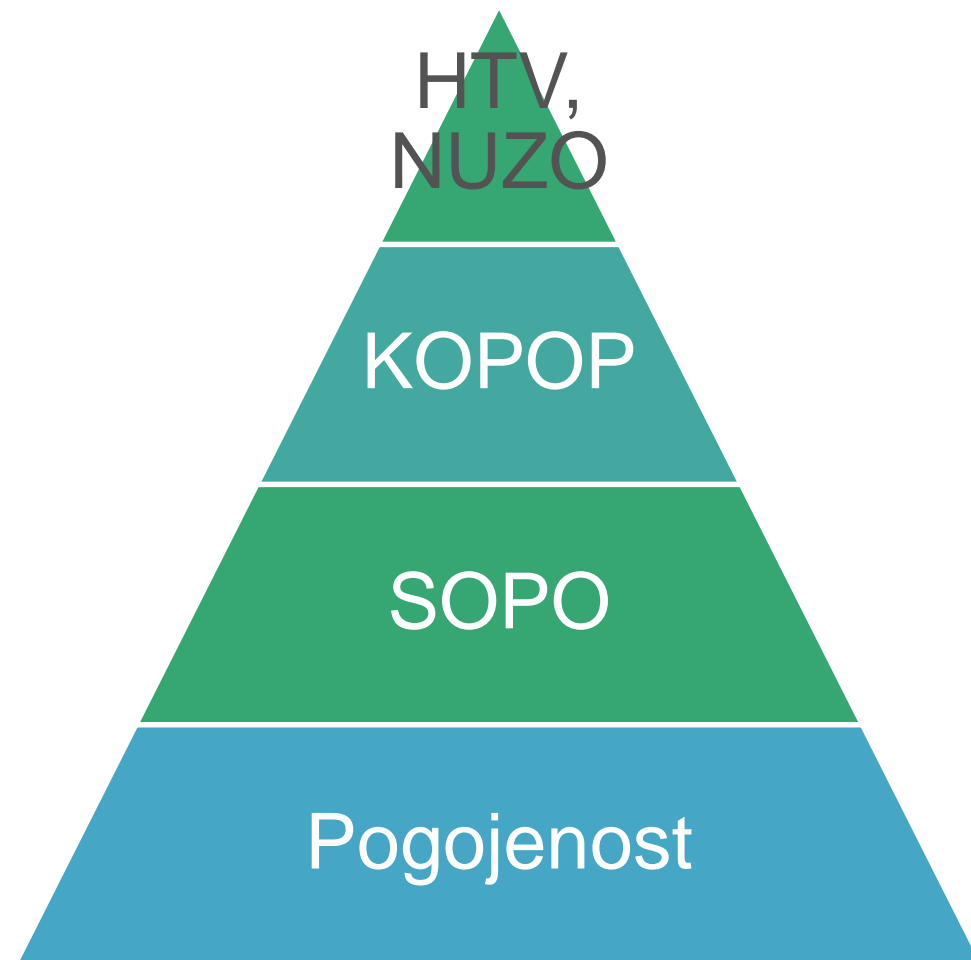
V letu 2019 so bili zaradi Nature 2000 opredeljeni naravovarstveni ukrepi na skupno 6,4 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi

Opravljanje ustrezne
kmetijske dejavnosti je na
mnogih območjih Natura
2000 **pogoj za ohranjanje
stanja ohranjenosti**
kvalifikacijskih vrst, njihovih
habitatov in habitatnih tipov.

Instrumenti za usmerjanje kmetijske rabe

- V kmetijstvu ni načrtovalskih mehanizmov za rabo naravnih dobrin.
- Upravljanje temelji na ukrepih v okviru finančnih spodbud Skupne kmetijske politike EU.
- Sheme, ki spodbujajo nadstandardne kmetijske prakse.
- V programu upravljanja so določena območja izvajanja posameznih intervencij (sektorski ukrepi).

PUN in Strateški načrt SKP 2023-2027 (SN)

- Program upravljanja območij Natura 2000 se sprejema kasneje kot je bil potrjen Strateški načrt.
- Vsebine kmetijstva v PUN se zato večinoma navezujejo na intervencije v Strateškem načrtu.
- V okviru priprave SN je bila država dolžna spoštovati zahteve Evropske komisije.
- Ena izmed zahtev je bila tudi usklajenost SN z naravovarstvenimi programi.
- **Čeprav se PUN sprejema kasneje kot SN je bilo večino vsebin usklajenih v okviru medresorske uskladitve in celovite presoje vplivov na okolje, kateri je bil podvržen SN.**
- Izvajanje ukrepov vezanih na SN je opredeljeno v izvedbenih uredbah za izvajanje vsebin opredeljenih v SN.
- Na podlagi pogajanj s kmetijskimi deležniki so se plačila Natura 2000 umaknila iz PUN in SN ter jih bo predvidoma nadomestila nova intervencija, ki bo prostovoljna.

Program upravljanja – sektor kmetijstvo

Ukrepi

Zagotoviti doseganje varstvenega cilja z izvajanjem SKP

Pogojenost

Vključitev ciljev v strategije, programe, zakupne pogodbe

Sistemsko urejanje mejnih vrednoti za gnojenje (nitrati) za Kras

Ciljno usmerjena kontrola izvajanja gnojenja na nekaterih območjih

Sektorski ukrepi

KOPOP intervencije

SOPO

Pogojenost (DKOP)

Ekološko kmetovanje

Neproizvodne naložbe

~~Plačila Natura-2000~~

Habitatni tipi in vrste na N2k

EIP, LEADER

Testiranje na ZO(NUZO)

Odgovorni nosilci

KGZS

MKGP

ARSKTRP

MNVP

ZRSVN

Sklad kmetijskih zemljišč

Javni zavodi

Novosti v Strateškem načrtu in posledično v programu upravljanja za sektor kmetijstva

- Vključitev neproduktivnih krajinskih značilnosti v definicijo upravičenega hektarja
- Okrepljena pogojenost (DKOP in PZR)
- Testiranje naravovarstvenih ukrepov na zavarovanih območjih
- ~~Plačila Natura 2000~~
- **Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000 (?), pogajanje z EK**
- Enoletne SOPO sheme
- **Nove in izboljšane operacije KOPOP (tudi rezultatske)**
- Naložbe za upravljanje traviščnih habitatov

Pogojenost – sklop obveznih pravil in standardov za vse upravičence SKP

DKOP

DKOP 1: Ohranjanje trajnega travinja na podlagi razmerja

DKOP 2: Varstvo mokrišč ali šotišč (2024)

DKOP 3: Prepoved sežiganja ornih strnišč

DKOP 4: Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodotokov

DKOP 8: Minimalni delež ornih zemljišč, namenjenih neproizvodnim površinam in značilnostim

DKOP 9: Prepoved preusmeritve ali oranja trajnega travinja (OOTT) na območjih Natura 2000

PZR

PZR 3: Ohranjanje prosto živečih ptic

PZR 4: Ohranjanje naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst

Shema za okolje in podnebje - SOPO

- Nova oblika okoljskih podpor iz I. Stebra SKP
- Prostovoljni prevzem enoletnih kmetijskih praks
- Za program upravljanja sta pomembni predvsem dve praksi
- Ljubljansko barje, Črete, Drava

Zaplate golih tal za poljskega škrjanca

Varstvo gnezd pribe

KOPOP plačila Biotska raznovrstnost in krajina

- Najpomembnejši način usmerjanja kmetijske dejavnosti
- Prostovoljna odločitev kmeta s petletno obvezo
- Nadgradnja v smeri upravljavsko-rezultatskih shem (Habitati ptic vlažnih travnikov) in izključno rezultatskih shem (Ohranjanje suhih travišč)
- Pomembno vlogo ima kmetijska svetovalna služba

KOPOP operacije

Upravljavske

Upravljavsko-
rezultatska

Rezultatska

Intervencije KOPOP_BK

Upravljaljske operacije

BK.1 Posebni travniščni habitati (HAB stopnja I in II)

BK.2 Traviščni habitati metuljev (MET stopnja I in II)

BK.3 Steljniki (stopnja I in II)

BK.4 Mokrotni traviščni habitati

BK.5 Ohranjanje mokrišč in barij

BK.6 Suhi kraški travniki in pašniki

BK.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki

BK.8 Strmi travniki

BK.9 Grbinasti travniki

BK.10 Ohranjanje mejic

BK.11 Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst

BK.12 Sobivanje z zvermi

BK.13 Planinska paša

Upravljavsko-rezultatski operaciji in rezultatska operacija KOPOP

Upravljavsko-
rezultatska
operacija

BK.14 Habitati ptic
vlažnih ekstenzivnih
travnikov

Rezultatska
operacija

BK.15 Ohranjanje
suhih travišč

Novost v SN - intervencija Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000 ~~Plačila Natura 2000~~

- Evropska komisija na pogajanjih pri sprejetju SN vztraja pri uvedbi in določitvi površin pod režimom. Slovenija je v prvo verzijo SN vključila intervencijo Plačila Natura 2000.
- Intervencija Plačila Natura 2000 se zaradi nasprotovanja uvedbe režima **preneha izvajati z letom 2024**.
- **MKGP skupaj s kmeti, nevladnimi organizacijami s področja kmetijstva in naravovarstvenimi službami pristopilo k iskanju rešitev, rezultat vzpostavljenega dialoga pa je predlagana nova intervencija IRP23 Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000 (IRP23 HTV), ki je zasnovana na način, da rešuje najbolj ključne probleme, ki so prisotni na obravnavanih območjih. Zasleduje naravovarstvene cilje in je hkrati tudi sprejemljivejša za izvajanje s strani kmetov. Vpis v HTV bo **prostovoljen** kot KOPOP vendar svoja intervencija. Del **druge** spremembe Strateškega načrta.**

Neproizvodne naložbe

- V ureditev **ekstenzivnih pašnikov**.
- V ureditev **mejic, suhozidov** in drugih krajinskih značilnosti.
- V ureditev **zaščite živali** na paši pred velikimi zvermi.
- V ureditev **travniških sadovnjakov**.

Testiranje naravovarstvenih ukrepov na zavarovanih območjih (NUZO)

- Dodatna pozornost testiranju prostovoljnih ukrepov.
- Dopolnjevanje in večja zahtevnost KOPOP ukrepov.
- Sodelovanje kmetov in upravljavcev ZO.
- Sklenitev individualnih pogodb/sporazumov z upravljavci in kmetovalci
- Prvi razpis predviden v letu 2024.

Drugi ukrepi za varstvo narave v SKP 2023-2027

Plačila za območja z omejenimi dejavniki za kmetijstvo (OMD)

Ekološko kmetijstvo

Podpora za projekte EIP

Drugi ukrepi (izven SKP)

- Znašajo 3,6 % vseh ukrepov prilagojene kmetijske prakse
- Določeni se navezujejo predvsem na specifične vrste z izjemno problematiko (človeška ribica)
- Nosilci Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS in MKGP (ARSKTRP)

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS

- Ukrepi na hidromelioracijskih jarkih
- Vključitev varstvenih ciljev v zakupne pogodbe

ARSKTRP

- Ciljno usmerjati kontrolo izvajanja gnojenja na celotnem območju Natura 2000

MKGP

- Sistemsko urediti mejne vrednosti za gnojenje in standard kakovosti za nitrata (Kras)
- Vključiti varstveni cilj v strategijo namakanja

Hvala za pozornost!

